

Бібліографічні посилання:

1. Маркова А. К. Мотивация учебной деятельности. М. : МГУ, 1998. 301с.
2. Кухарюк А. Які чинники формують особистість. URL: <https://uamodna.com/articles/yaki-chynnyky-formuyutj-osobystistj/>
3. Пісний В. М. Мотивація як чинник формування особистості правоохоронця. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2011. Вип. 6. С. 167-170.

Ігнатенко Вікторія,
магістрантка заочної форми
навчання (спеціальність
«Психологія»)
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПІДЛІТКАМ,
ЩО ОПИНИЛИСЯ В СКЛАДНІЙ ЖИТТЄВІЙ СИТУАЦІЇ**

Підґрунтям психологічних проблем у підлітків часто є хибне, викривлене сприйняття навколишнього світу, продиктоване віковими психологічними особливостями розвитку та умовами тієї складної життєвої ситуації, в якій конкретний підліток опинився. Саме тому психологічне консультування як вид психологічної допомоги і метод психокорекції поведінки займає одне з провідних місць у роботі практичного психолога. Психологічне консультування припускає аналіз психологічного розвитку підлітка не тільки у віковому аспекті, але й у плані змінювання його індивідуально-типологічних особливостей [2].

Завданнями психокорекційної роботи з підлітками є виправлення недоліків розвитку пізнавальної, емоційної, поведінкової сфери здорової особистості, спрямування її до саморозвитку та активності при розв'язанні проблем, які виникають (Н. Абрамян, І. Булах, О. Мозоль, В. Панок та інші).

Основними формами психологічної консультативної і корекційної роботи є індивідуальні бесіди, групові заняття, а виконання підлітком завдань, які рекомендуються психологом у процесі взаємодії з конкретним учнем або групою підлітків. Звичайно, оптимальними умовами ефективного психологічного консультативного контакту з підлітками є добровільність, конфіденційність і відповідальність, тобто усвідомлення власної ролі у процесі. Консультативна та психокорекційна робота з підлітками послуговується рядом методів, які зумовлені метою такої роботи. Для індивідуальної роботи з підлітками психолог застосовує методи роз'яснення переживань і почуттів, триступеневу модель зміни паттернів мислення, рефреймінг, активне інструктування та внутрішнесамоінструктування, тренування наполегливості, тренування самоконтролю, планування тощо [2]. Вітчизняні дослідники (В. Панок, В. Острова та інші) у своїх напрацюваннях звертають увагу на те, що індивідуальне консультування може виконувати функцію не лише психологічної підтримки, а й просвіти та психологічного забезпечення освітнього процесу, зокрема, сприяти полегшенню адаптації учнів до нових умов навчання тощо. Першою сходинкою є діагностичний етап - виокремлення проблеми підлітків і зосередження уваги на їх особистісних і моральних утвореннях. Завдання психолога – впродовж консультації визначити, як складаються стосунки підлітка з однолітками і з'ясувати, як часто у нього виникають конфлікти і чи сам він розуміє причини їх виникнення. Таким чином, психолог поступово підводить підлітка до обговорення його особистісних проблем. Другою сходинкою є діагностика на основі методів спостереження та бесіди (вивчення моральних особливостей, міжособистісних взаємодій та внутрішньоособистісних конфліктів підлітків у складних ситуаціях). Наступним кроком є уточнення рівнів розвитку моральної самосвідомості та її складових з подальшою інтерпретацією якісних і кількісних результатів обстеження підлітка та обґрунтуванням завдань консультативної роботи з ним.

На другому етапі консультування – етапі планування, психолог складає план консультування для початкової і подальшої роботи. При цьому вирішуються такі питання, як структура консультацій, підбір комплексу конкретних методів і прийомів, які можуть дієво впливати на спотворені форми переконань, почуттів або поведінки підлітків у цілому [2]. На

третьому етапі проводиться безпосередньо робота з психологічної підтримки та психокорекції.

Таким чином, описана нами на підставі аналізу психологічних досліджень модель психологічної допомоги дозволяє психологу використовувати основні форми і методи розвитку моральної самосвідомості підлітків з урахуванням їх індивідуальних особливостей та типу реакції на складні життєві ситуації.

Бібліографічні посилання:

1. Алексеева Ю. Сучасна модель консультативної роботи з підлітками. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2012. Вип.10. С.5-12.
2. Анцыферова Л. Личность в трудных жизненных условиях: переосмысление, преобразование ситуаций и психологическая защита. *Психология социальных ситуаций*. СПб.: Питер, 2001. 416 с.
3. Горбач С. Феноменологічний аналіз категорії «складна життєва ситуація». *Додаток до електронного журналу «Теорія та методика управління освітою»*. 2010 р. Вип. №1. URL: http://tme.umo.edu.ua/docs/Dod/1_2010/Gorbach.pdf. (дата звернення: 25.01.2021р.)
4. Зликов В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с.

Ісаєва Олена,
магістрантка заочної форми
навчання (спеціальність
«Психологія»)
Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМОСВІДОМОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Гендерні стереотипи у нашому суспільстві присутні й панують у житті. Так приміром, від чоловіків у нас чекають захисту й забезпечення сім'ї, а від жінок материнства, виховування дітей і сімейний затишок. Жінка й досі «хранителька домашнього вогнища», а чоловік і досі «добувач». У сучасному українському суспільстві є багато суперечливих гендерних стереотипів і очікувань у жінок і чоловіків, які можуть призводити до конфліктів і непорозуміння між представниками різних статей, а також до нерівності представників різних статей у системі соціальних ролей.

Гендерна соціалізація дитини починається від народження, коли батьки починають її виховувати як хлопчика чи дівчинку. Змалку дитина засвоює, що означає бути хлопчиком чи дівчинкою, чоловіком чи жінкою.

Психологічні особливості підліткового віку у випадках, коли вони є особливо виразними, отримали назву «підліткового комплексу». Особливість «підліткового комплексу» визначає реакція групування з однолітками, що виявляє особливості формування гендерної ідентичності підлітків. Міжособистісні стосунки, які складаються в підліткових групах однолітків, сприяють усвідомленню своєї гендерної ролі [3].

У підлітковому та юнацькому віці людина починає розуміти себе як певну стать та шукати порозуміння з особою іншої статі. Невдачі в цьому можуть викликати плутанину в гендерних ролях і замкненість, наслідком чого може статись порушення гендерної ідентичності. Спілкування в групі однолітків сприяє формуванню зрілої, чітко визначеної гендерної ідентичності підлітків. У середовищі однолітків дитина випробовує себе як представника певної статі, висуває до себе претензії та оцінює себе. З однолітками підліток обговорює інтимні питання, про які він соромиться говорити з дорослими. Тому спілкування з ровесниками для підлітків є надзвичайно важливим. Саме так реалізується потреба набуття індивідуальності.

Фізична привабливість відіграє значну роль у перших контактах між статями, викликає хвилювання підлітків через свою зовнішність та її оцінку іншими. Це відбувається тому, що у підлітковому віці відбувається формування стійкого образу «Я», визначення свого місця в житті, усвідомлення своєї неповторності та індивідуальності.

Підлітки починають розуміти, що існують різні типи людського тіла та різні його ідеали, у них формується досить чітке уявлення про пропорції свого тіла. Оскільки багато